

ENTUSIASTISKE «fornybarstudenter» fra Sogndal besøker Mehuken vindpark.

Foto: Anders Nystuen

Store forventninger

► Det internasjonale energibyrådet spår en dobling av verdens produksjon av fornybar energi i det neste tiåret. Sogn og Fjordane har med sine ressurser og kompetanse de beste forutsetninger for å innta førerretet.

KRONIKK

ERLING HOLDEN
professor i fornybar energi
ved Høgskulen i Sogn og Fjordane

I vår inviterte vi 20 professorer, forskere og PhD-studenter fra hele landet på en rundreise i Sogn og Fjordane. Sammen med våre egne studenter ville vi vise frem hva vi har å by på av fornybar energi.

I et fantastisk vårvær fylte vi en buss og besøkte i løpet av en uke Gaupne (stor vannkraft), Sogndal (forskning og undervisning), Kaupanger (småkraft), Fardal (nettproblematikk), Høyanger (brenselcelleproduksjon), Førde (finansiering av fornybar energi), Sandane (vind og vannkraft), Nordfjord (fjordvarme) og Måløy (vindkraft). Vi skulle gjerne besøkt flere steder; det er sannelig nok å vise frem her i fylket.

UNDER OPPSUMMERINGEN siste dag ble det reneste «Lillehammer-stemming», da professor Keith Smith fra Imperial College London kalte turen «the best organized trip ever!». Vi var stolte av både oss selv og fylket da.

Dette mangfoldet (og stoltheten) er godt grunnlag for å etablere en næringsklynge rundt fornybarsatsingen i fylket. Klyngen må ha større ambisjoner enn

kun å være en strømprodusent. Den må være spisset og fremtidsrettet og det bør ligge en ambisjon om et eller annet kommersielt produkt i andre enden.

TIDENER INNE for en slik klynge. Det internasjonale energibyrådet forventer en nær dobling av verdens elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder frem mot 2018. Ikke overraskende er veksten sterkest i Kina og andre asiatiske land, men også i vår del av verden forventer IEA vekst. Grønne sertifikater skal gi 26,4 TWh ny, fornybar kraft i Norge og Sverige innen 2020.

Hva betyr dette for Sogn og Fjordane? Vi produserer mye fornybar energi i dag men vi har potensial for å produsere mer. Vi har utnyttede små og store vannkraftressurser, mye vind og fjordene våre er utmerkede varmekilder. Vi har produsert fornybar energi i over hundre år og vi har en rekke sterke industrimiljø. Det kan bety både verdiskapning og nye arbeidsplasser, men også ytterligere inngrep i våre fjell og fjorder. Skal vi bruke disse ressursene?

ER SVARET JA, trenger vi et sterkt forsknings- og utdanningsmiljø i fylket. Det er tre grunner til det.

For det første må vi utdanne ungdom innen fornybar energi her i fylket. All erfaring viser at skal vi få ungdom til å jobbe og bo her i fylket må vi utdanne dem her. Det er ikke uten grunn til at Universitetet i Tromsø satser på en sivilingeniøruddanning når olje og gassvirksomheten ser ut til å trekke nordover. De kan ikke håpe på at nyutdannede ingeniører kommer rekende fra Sør-Norge for å jobbe i nord. Slik må vi tenke også i Sogn og Fjordane.

Og det har vi da også gjort. I 2010 hadde vi ingen studenter som studerte fornybar energi, i dag nærmer vi oss 120 studenter fordelt på studiestedene Sogndal og Førde! Uten starthjelp fra kraftselskapene i fylket og Sparebanken Sogn og Fjordane hadde tallet på studenter fremdeles vært null.

Det er motiverte og kunnskapsrike studenter vi har. Diskusjonene i klasserommet viser at de behersker både teknologiske, økonomiske og ikke minst politiske sider ved produksjon, distribusjon og bruk av fornybar energi. I den avsluttende bacheloroppgaven velger de selv hva de vil fordype seg i: Hvordan er nordmenns holdninger til vindkraft? Er elbilen noe for Sogn og Fjordane? Kan vi lage biodrivstoff av alger? Hvorfor går det så sakte å redusere energiforbruket i næringsbygg? Lønner det seg å produsere energi fra avfall?

FOR DET ANDRE må vi bygge et sterkt forskningsmiljø rundt studentene. Her er vi avhengig av samarbeid med universitetsmiljøene og deltakelse i nasjonale forskningsprogram. Siden 2010 har vi deltatt i et av Forskningsrådets nasjonale forskningscentre for miljøvennlig energi, Censes. Her deltar vi på like fot med NTNU i Trondheim, Universitet i Oslo, Handelshøyskolen i Bergen og flere av de store nasjonale forskningsinstituttene.

For det tredje må vi drive forskerutdanning i fylket. Det betyr at vi til en hver tid må ha en gruppe av PhD-studenter i gangene. Dette er langsiktige løp der studentene ikke er så synlige i det daglige

der de strever med eksamener, datainnsamling og artikkelskriving. De binder oss imidlertid tettere opp til universitetene, de skaffer oss masse verdifull data og ikke minst holder de oss i forskningsfronten med publisering av artikler i internasjonale tidsskrifter. Det er i økende grad blitt slik at vårt faglige nivå vurderes på grunnlag av hvor mange og hvor gode artikler vi publiserer.

HVA SÅ MED NÆRINGSKLYNGEN? Her har tiårsjubelanten Sogn og Fjordane Energi tatt et viktig første skritt med konferansen «Kraft i Vest» på Sandane i forrige

måned. Hele 220 deltaker med store forventninger møtte opp. Så det er mange som er klare til å gå i gang.

Det flere muligheter. Er det en ny runde med offshore vind i Måløymiljøet? Er det fjordvarmekonseptet i Nord-

fjordeid vi skal satse på? Lutelandet? Hva med alt det spennende som skjer i Florø, Årdal og Førde? Jeg vet ikke hva det bør være. Næringslivet i fylket har bedre forutsetninger til å vurdere dette. Det eneste jeg vet er at vi bør satse sammen. Kun da er vi store nok til å lykkes. Jeg kan imidlertid love at uansett hva det blir skal FoU-miljøene i fylket bidra med arbeidskraft og kunnskap!

«I 2010 hadde vi ingen studenter som studerte fornybar energi, i dag nærmer vi oss 120 studenter fordelt på studiestedene Sogndal og Førde»